

Asia: VN/13615/2019

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Fintrafficin lausunto Liikenneturvallisuusstrategiaan

Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy kiittää lausuntopyynnöstä ja pitää erittäin kannatettavana, että Suomeen laaditaan kaikki liikennemuodot kattava liikenneturvallisuusstrategia. Strategian visio siitä, että kukaan ei kuolisi tai loukkaantuisi vakavasti liikenteessä vuonna 2050 on oikea ja tavoiteltava.

Liikenneturvallisuusstrategian luonnoksessa turvallisuuskehitystä on tarkasteltu ennen kaikkea liikennemuotokohtaisesti. Liikennemuotokohtaisuuden lisäksi on tärkeää, että turvallisuuden edistämistä katsotaan myös liikennejärjestelmätasolla, jotta liikennejärjestelmän systeminen kehittäminen ja digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet voidaan ottaa täysimääräisesti käyttöön turvallisuuden parantamisessa. Näihin tulee Suomessa varmistaa myös riittävät resurssit.

Strategiassa tulisi tunnistaa liikennemuotojen välinen työnjako eri etäisyyksillä sekä asettaa eri liikennemuotojen kulkutapaosuuksille selkeät tavoitteet. Näin yhteiskunnallista kehitystä voitaisiin ohjata siten, että entistä useammalle yksityisautolla tehdylle matkalle syntyisi aito ja kilpailukykyinen vaihtoehto, mikä parantaisi samalla liikenteen kokonaisturvallisuutta. Tavaraliikenteessä tulisi tukea mm. raideliikenteen markkinaosuuden kasvua entisestään.

Fintraffic kiinnittää alla erityistä huomiota liikenteen digitalisaation sekä liikenteenohjauksen ja älyliikenteen vaikuttavuuteen liikenteen turvallisuuden parantamisessa. Katsomme, että näiden tekijöiden merkitys on keskeinen matkalla kohti liikenneturvallisuuden nollavisiota, ja niiden roolia tulisi käsitellä strategiassa luonnosversiota laajemmin.

Liikenteen digitalisaation ja älyliikenteen merkitys liikenneturvallisuuden parantamisessa

Liikennejärjestelmän digitalisaatioastetta nostamalla voidaan ennen kaikkea parantaa liikenteen turvallisuutta, mutta lisäksi alentaa päästöjä, pienentää liikkumisen ja logistiikan kustannuksia, parantaa asiakkaiden palveluita sekä luoda Suomessa toimiville yrityksille uusia markkinoita ja vientimahdollisuuksia. Turvallisen, kestävä (ympäristö, talous) ja oikeudenmukaisen liikennejärjestelmän rakentaminen sekä uusien liikennepalveluiden ja -ratkaisujen läpilyönti edellyttävät sitä, että tieto kulkee sujuvasti väylien, kulkuneuvojen, liikennemuotojen, palveluntarjoajien ja loppukäyttäjien välillä. Matkaketjupalvelut, kulkuneuvojen autonomisuus, Suomen kilpailukyvyllä tärkeän logistiikan tehostaminen ja automaation hyödyntäminen eivät toteudu ilman, että uusien palvelumuotojen tuottamaa lisääntyvää datamäärää voidaan hyödyntää ja jalostaa laajasti ristiin eri toimijoiden välillä. Liikenteen tuottamaa dataa voidaan hyödyntää nykyistä parempien matka- ja logistiikkapalveluiden luomisen lisäksi muun muassa liikennejärjestelmän suunnittelussa ja ohjaamisessa.

Tieliikenteen turvallisuuden parantamisessa keskeisessä roolissa on mahdollisimman kattava, joukkoistettua tiedonkeräystä hyödyntävä reaaliaikainen tie- ja katuliikenteen tilannekuva ja sen päälle rakennettavat ekosysteemiset liikennetietopalvelut (esim. C-ITS-palvelut, älykäs liikenteen ohjaus, navigointi-/ reitityspalvelut). Niiden avulla liikenneturvallisuutta voidaan edistää kustannustehokkaalla tavalla saavuttaen myös muita positiivisia vaikutuksia (liikennejärjestelmän tehokkuus, tien ja kadunpidon kustannusten aleneminen). Samalla edistetään pidemmälle tulevaisuuteen tähtääviä automaattiliikenteen tarpeita palvelevia liikennetietoekosysteemejä ja -markkinoita. Reaaliaikainen tilannekuva mahdollistaa operatiivisen toiminnan lisäksi ns. tilastokuvan, joka tukisi vahvasti tavoitetta ”Päätöksenteon on perustuttava tietoon”.

Fintraffic katsoo, että liikenteen ekosysteemin rakentaminen tulisi strategiassa nähdä keskeisenä liikenneturvallisuutta parantavana toimenpiteenä. Ekosysteemin tavoitteena on luoda avoimiin rajapintoihin perustuvaa yhteentoimivuutta (interoperability) sekä määrittää ja ottaa käyttöön avoimia käytänteitä (hyödyntäen kansainvälisiä standardeja). Jotta ekosysteemin toiminnassa voidaan siirtyä suunnittelusta käytännön toteutuksiin, tarvitaan riittävästi voimavaroja arvoketjun eri osapuolet yhteen kokoavien kehityshankkeiden toteuttamiseen sekä digitaalisen alustan investointien tekemiseen.

Suomen tulisi toimia liikenteen markkinakäytäntöjen luojana ja edistäjänä edelläkävijän roolissa samalla tavalla kuin telekommunikaatiomarkkinassa 90-luvulla, jotta liikennemarkkinassa käynnissä olevista isoista muutoksista saadaan täysimääräinen hyöty turvallisuustyössä.

Liikenteenohjauksen merkitys liikenneturvallisuuden parantamisessa

Fintraffic pitää tärkeänä, että strategialuonnokseen lisätään selkeästi liikenteenohjauksen ja älyliikenteen keinovalikoima liikenteen turvallisuuden parantamisessa. Tämänhetkisessä versiossa liikenteenohjauksen vaikutusta liikenneturvallisuuteen ei ole käsitelty riittävästi. Fintraffic ehdottaa, että seuraavat näkökulmat tuodaan nykyistä vahvemmin esille turvallisuutta parantavissa keinoissa mm.:

1. reaaliaikainen liikenteen tilannekuva maalta, mereltä ja ilmasta sekä sen jakaminen mahdollisimman monikanavaisesti palvelutarjoajien ja kansalaisten käyttöön
2. ruuhkien torjunta reittejä ja nopeuksia optimoimalla
3. väyläinvestointien ja ylläpidon sekä väylien käytön optimointi mahdollisimman reaaliaikaisen tiedon avulla
4. ympäristövahinkojen ja onnettomuuksien estäminen

Lisäksi ehdotamme muutoksia strategialuonnoksen 6. luvussa listattuihin toimenpiteisiin seuraavasti:

Toimenpide 18

Fintrafficin tieliikenteenohjauksen tehtävänä on tuottaa tilannekuvaa tieliikenneolosuhteista. Nykyisiä palvelukokonaisuuksia kehittämällä voidaan liikenteen olosuhdetietojen tilannekuvan muodostamisen yhteydessä vastata myös ns. tilastokuvasta, jossa onnettomuushetken liikenteelliset ja säähän ja keliin liittyvät olosuhteet raportoitaisiin yhdenmukaisesti. Näin edistettäisiin mm. taustariskien homogeenistä raportointia, jota voidaan hyödyntää turvallisuusanalyseissä ja täten tehokkaiden toimenpiteiden suunnittelussa ja toimenpiteiden jälkiarvioissa.

Toimenpide 92

Fintrafficin tieliikenteenohjauksen tehtävänä on tuottaa tilannekuvaa tieliikenneolosuhteista, joissa keskiössä ovat vallitsevat sää- ja keliolosuhteet. Fintraffic omistaa tiealueen tiesääasemaverkon ja mahdollistaa omalta osaltaan mm. liikenteen tiedottamisen monikanavaisesti ja ajantasaisen talvikunnossapidon toimet. Fintraffic on tästä syystä luonteva toimija yhdeksi toimenpiteen vastuutahoksi. Yhteistyössä Ilmatieteenlaitoksen, teknologiateollisuuden ja muiden tiesäämeteorologiaan sekä Fintrafficin kesken toimenpide-esityksen ehdotus reaaliaikainen ja ennakoiva olosuhdetilannekuva on mahdollista tuottaa, mikäli asian toteuttamista priorisoidaan riittävästi.

Ehdotus uudeksi toimenpiteeksi kohtaan Päätöksenteon on perustuttava tietoon

Erilaisten toimenpiteiden vaikuttavuustietojen systemaattiseen keräämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Ajantasaisella vaikuttavuustiedolla voidaan ohjata niukkoja resursseja toimenpiteisiin, jotka vaikuttavat parhaalla hyötysuhteella. Erityisesti älyliikenteen osalta verrattain nopeasti kehittyvien toimenpiteiden/investointien jälkiarviointi mahdollistaisi entistä kustannustehokkaamman ”työkalupakin” tieliikenteen eri turvallisuushaasteisiin.

Saariaho Mikko
Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy